



Latvijas Zinātņu akadēmija

EDVĪNA VEDĒJA VĀRDBALVA 2023

PHD LŪKAŠS TOMASS LUKAŠĒVICS

LZA Edvīna Vedēja balva par izciliem sasniegumiem organiskajā ķīmijā 2023. gadā piešķirta Ph.D. **Lūkasam Tomasam Lukašēvicam** (RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultāte, Latvijas Organiskās sintēzes institūts) par darbu "Kobalta katalizēta C-H saites funkcionalizēšana" Dr.chem. Lienas Grigorjevas vadībā.

2013. gadā Lūkass Tomass Lukašēvics uzsāka studijas RTU Materiālzinātnes un lietišķās ķīmijas fakultātē, kur viņš ieguva bakalaura, maģistra un doktora grādus.

2015. gadā, studējot 3. kursā, Lūkass T. Lukašēvics kā laborants uzsāka darbu OSI. OSI viņš izstrādāja un RTU ar izcilību aizstāvēja bakalaura darbu "Alil- un homoalilamīnu ciklopropanēšana un ciklopropānu C-C saites šķelšanas pētījumi". Uzvarot konkursā 2016. gadā, L. T. Lukašēvics saņēma RTU Attīstības fonda Gustava Vanaga vārdā nosaukto atbalsta stipendiju bakalaura darba izstrādei. L. T. Lukašēvica bakalaura darbs tika apbalvots ar Solomona Hillera balvu.

2019. gadā L. T. Lukašēvics ar izcilību aizstāvēja maģistra darbu "Kobalta katalizēta aminoskābju C-H saites funkcionalizēšana" (vadītāja Dr.chem. Liene Grigorjeva), par šo darbu 2020. gadā saņemot LZA jauno zinātnieku balvu.

Dr.chem. L. Grigorjevas vadībā L. T. Lukašēvics izstrādāja promocijas darbu "Kobalta katalizēta C-H saites funkcionalizēšana" (2022). Promocijas darbs bija veltīts aktuālas organiskās ķīmijas problēmas risināšanai - videi draudzīgu alternatīvu katalizatoru meklējumiem, kas varētu aizstāt pašlaik plaši izmantojamās dārgmetālu katalizatorus. Darba ietvaros tika izstrādātas metodes kobalta katalizētām C-H saites aktivēšanas/ funkcionalizēšanas reakcijām, kas vienā stadijā ļauj iegūt kompleksas molekulas ar potenciālu pielietojumu farmācijā un materiālzinātnē. Par promocijas darba augsto kvalitāti liecina 7 publikācijas augsta līmeņa nozares žurnālos (Chemical Communications, Tetrahedron, Organic Letters, Organic and Biomolecular Chemistry un Journal of Organic Chemistry), L. T. Lukašēvics ir līdzautors 2 grāmatu nodaļām, kas veltītas pārejas metālu katalizētai C-H saites aktivēšanai un funkcionalizēšanai. Ph.D. Lūkass T. Lukašēvics kopumā ir 9 zinātnisko publikāciju līdzautors (Hirša indekss 5), kas citētas 82 reizes (Scopus, 24.01.2023.).

L. T. Lukašēvics ir arī līdzautors pētījumam "Izstrādāta ekonomiska un videi draudzīga metode augstvērtīgu organisko vielu iegūšanai", kas 2020. gadā saņēma LZA prezidenta atzinības rakstu.

Pēc doktorantūras studijām, Lūkass savas zināšanas papildina Hjūstonas Universitātē (ASV) profesora LZA ārzemju locekļa Olafa Dauguļa grupā.

Paralēli darbam laboratorijā, Lūkass ar prieku piedalās dažādos zinātnes popularizēšanas pasākumos bērniem un jauniešiem, kā arī nodarbojas ar pedagoģisko darbu, vadot bakalaura un maģistra darbus.



Edvīns Vedējs (1941 -2017) bija Viskonsinas universitātes (ASV) profesors. LZA ārzemju loceklis (1992) un LZA Lielās medaļas laureāts par jaunu organiskās sintēzes metožu izstrādi un nopelniem Latvijas organiskās ķīmijas speciālistu sagatavošanā (2005). Kopš I Vispasaules latviešu zinātnieku kongresa (1991) E. Vedējs sāka īstenot projektu, kura mērķis bija dot iespēju talantīgākajiem Latvijas jaunās paaudzes ķīmiķiem papildināt zināšanas labākajās ASV universitātēs un Latvijas kolēģi saņemtu zinātnisko literatūru ķīmijā. Balva iedibināta 2021. gadā sadarbībā ar nodibinājumu "RTU Attīstības fonds".